

Наше прве везе са босанским партизанима и предлог за ликвидацију Борча децембра 1941

Двадесет и четвртога децембра 1941 са села Црна Гора испраћен је батаљон „Бајо Пивљанин“ за Пљевља. На терену Планине Пивске остао је један теренски батаљон чији је командант био Обрад Цицмил, замјеник команданта Миљан Гаговић, политички комесар Спасоје Шарац, а замјеник Миро Кецојевић. По повратку са Црне Горе на Недајно, после испраћаја батаљона, среди су нас гласови, да се на Дрини, негдје испод Фоче, налази нечија војска и да та иде према Фочи. Одмах је упућено наређење командирџи чете Пољско-брешке Урошу Поповићу да мобилише једну јачу патролу, постави је на Шћепан Поље, осигура мост на Тари, и сазна што највише може о ситуацији на Дрини и о свему хитно извијести Штаб батаљона на Пишчу. 31 децембра, баш уочи напада на Пљевља, стигао је први извјештај Уроша Поповића. Он је јављао да према непровјереним подацима, Талијани одлазе из Фоче, или су већ отишли. Неке војне јединице, које се од Горжда крећу према Фочи, јесу наводно четничке.

По добијању овога извјештаја Штаб батаљона се подијелио: командант и комесар, другови Цицмил и Шарац 1 децембра кренули су на Шћепан Поље, а у Штабу на Пишчу остали су Миљан Гаговић и Миро Кецојевић. Истога дана Цицмил и Шарац стигли су са неколико курира на Шћепан Поље кући Јока Ровића, гдје се већ налазио Урош Поповић са стражом која је чувала мост на Тари. Од ове курирске пратње и страже формирана је прва наша јединица за тај сектор, која је истога дана попуњена са још неколико људи мобилисаних из тога села, тако да је у свему било око 30 бораца. Са том групом бораца постављена је на Шћепан Пољу наша база. Тада је код нас први пут употребљен израз база, који код нас никада није значео оно што је израз „база“ значео у неким другим крајевима — углавном тајно, скривито мјесто за илегалце. То је код нас била једна осигурана позиција, одакле је оперисала једна јединица углавном у смислу извиђања и патролирања по терену којим смо се могли кретати, али који није био потпуно наш, и на коме није била организована наша власт.

Пошто са Фочом још нијесмо имали веза, а према извјештајима, сада већ поновљеним и провјереним, које смо добијали преко сељака са десне обале Дрине, четници су били та војска која је од Горажда ушла у Фочу, коју су Талијани по претходном споразуму са четницима, били напустили — то смо са базе упутили једну патролу, да пође према Фочи, по могућности уђе у Фочу, прикупи о свему податке и поднесе нам извјештај. Ова патрола се вратила други дан. Сазнали смо да су у Фочу дошли четници из Горажда; да их има много; да имају комору и нешто аутоматског оружја; да се међу њима налази велики број официра бивше југословенске војске са капетаном Сергијем Михаиловићем на челу. Наша патрола јављала је да четници у Фочи систематски пљачкају, да камионима односе робу према Горажду, и да врше велики терор нарочито над муслиманским живљем.

По пријему овога извјештаја одлучено је да се одмах мобилише и оформи што батаљон, да се Штаб батаљона убудуће налази на Шћепан Пољу, и да се, поред садашње чете у бази, на терену мобилишу још двије чете и упуте Цицимилу на Шћепан Поље. Исто тако одлучено је да се треба што прије и што је могуће шире повезати са муслимачима из села око Дрине, као и са онима из Ђурева; да треба под партизанску контролу ставити што више терена, и свим тим: активирати муслимане из ових крајева на нашу страну, спријечити даље четничко ширење у овоме правцу, и заштити муслимански живаљ од четничког терора. У сврху постизања тога циља формирана је и друга наша база на Косману, на лијевој обали Дрине у чисто муслиманском крају. Та друга база имала је задатак да шаље патроле извиднице што даље низ Дрину у правцу Кмура, Бистрице и Брода, и нарочито у почетку, уза Сутјеску у Ђурево.

Одмах, после успоставе друге базе, а у вези са контактима које су направиле њене патроле, као и онима које су већ биле успоставиле оне патроле са Шћепан Поља, сазвана је код Штаба батаљона прва конференција угледнијих муслимана из околних села. На ову конференцију дошло је око 40 људи из Хума, Ба-стаса, Челикова Поља, Копилова, Космана и других села. Цицимил је у име Штаба батаљона учесницима конференције изнио и објаснио намјере и циљеве нашега устанка, указујући нарочито на однос партизана према муслиманима, и позивајући их на сарадњу и у борбу противу заједничког непријатеља и његових помагача. Послије конференције штаб батаљона издао је проглас народу Фочанског среза. Тај проглас је објашњавао нашу борбу, а поред тога и демаскирао четнике и усташе, и све њихове многобројне лажи и злочине. И проглас и конференција имали су знатнога успјеха међу становништвом, што су одмах следећих дана почели да потврђују извјештаји наших патрола са терена.

Овакав развој догађаја навео је штаб батаљона на закључак, да нам се овдје сада даје могућност да овладамо доста пространим тереном, и да мобилишемо у своје редове и Србе и муслимане из ових крајева. Ово нам се чинило тим више могуће што Срби и муслимани овдје до сада нијесу били међусобно завађени. Усташе на овоме терену нијесу успјели да ухвате коријена и изврше покоље Срба, а четници су своја недјела тек ових дана отпочели у Фочи, чему смо се ми одмах супротставили и позвали муслимане да нам у томе помогну ступајући у наше редове.

Но, за извршење таквих задатака ми смо морали имати много више војске, него што смо је имали, да бисмо могли обухватити тако простран терен, обрадити га и мобилисати. Због тога је штаб батаљона предложио штабу Дурмиторског одреда, да поред Планино-пивског батаљона, упути на овај терен још један овакав батаљон из Жупе Пивске, коме би се уступила база Косман и задаци на лијевој обали Дрине, укључујући ту и Ћурево.

Два дана након одржавања конференције на Шћепан Пољу, дошле су у састав батаљона двије тражене чете са терена Планине Пивске. Свака чета имала је по око 70 људи, те је тако батаљон, укључивши оно људство које је досада било подијељено на наше двије базе, на Шћепан Пољу и Косману, а које је сачињавало једну чету, попуњен и знатно ојачан. Одмах по добијању појачања ми смо на Шћепан Пољу оставили само прихватну станицу и стражу за чување моста на Тари, а базу са Штабом батаљона премјестили на Бастасе, одакле нам је било много лакше дјејствовати на овоме терену и одржавати везе. Истовремено је појачана људством база на Косману и створена и четврта база на Челебићима.

Наш предлог Дурмиторском одреду, да се на овај терен упути и један Жупо-пивски батаљон, био је прихваћен и одговарајуће наређење упућено Жупо-пивском теренском батаљону. Према томе наређењу ускоро је дошао на Шћепан Поље Јанко Тадић, командант Жупо-пивског батаљона, али само са једном десетином пратње, без батаљона. По договору са Цицмилом Јанко Тадић је прикључио своју десетину Планино-пивском батаљону, која је касније упућена као појачање на базу Косман, а он се вратио преко Мратиња на терен Жупе Пивске да мобилише и доведе цио батаљон. Међутим, Јанко се више није враћао на овај терен, него је са неким новомобилисаним људством пошао према Гацку.

Нашој бази на Косману дат је задатак да се све јаче повезује са Ћуревом и да по могућности припреми терен за постављање наше базе на Попову Мосту.

Тих дана Штаб батаљона сазнао је да се у Фочи налазе главни организатори босанско-херцеговачких четника мајори Јездимир Дангић и Бошко Тодоровић. Одлучено је да Цицмил сам пође у Фочу и лично извиди ситуацију тамо, која је, према извје-

штајима многих избјеглица муслимана из Фоче, који су се склањали код нас испред четничког терора, постајала све тежа, због разузданог четничког терора. Са командиром чете Ђолом Вуковићем и једном јаком патролом од 25 људи Цицимил је пошао у Фочу, гдје се исте вечери састао са мајором Тодоровићем.

Састанак је одржан у хотелу „Герстл“ гдје су се четници били смјестили, заузивши цио хотел. Тодоровића је пратила већа група официра-четника са дугим брадама, кићанкама на капама и разним другим реквизитима њиховим, којима су сви били накинђурени. На покушај да се са Тодоровићем разговара о стању које су они створили у Фочи и о раду четника уопште, покољима муслимана, и најзад о борби са окупатором — добијан је увијек један те исти одговор, који су тих дана понављали сви четници, а тај је био: извршена је касапница над српским народом, за то су криви муслимани, и ту касапницу треба осветити. То је први и најважнији задатак. Са окупатором за сада морамо тактизирати; и чак дијелити се, и једне наше људе слати непријатељу у његове гарнизоне, да се праве као да са њима сарађују, а у ствари нас обавјештавају и за нас раде. Такав нам је случај са поручником Каменком Јевтићем у Вишеграду, објашњавао је Тодоровић. А када овај посао свршимо, тек тада ћемо се окренути против окупатора. Наш став био је насупрот овоме, да за покоље Срба нијесу и не могу бити криви муслимани као цјелина: за то су криви усташе и фашистички окупатори. Над њима треба вршити освету, а апсурдно је и злочиначки вршити освету над незаштитеним људима, женама и дјецом. Да се никаквим објашњењима и смицалицама не може затајити сарадња са окупатором, а то значи истовремено и давање помоћи баш ономе непријатељу који организује касапницу наших народа, и спроводи је преко оних који са њиме сарађују. А у ту сарадњу, најочигледније је, спада и Каменко Јевтић и сви њему слични. Но, четници су остајали при своме.

За нас је очигледно било да ни са овим четницима не може доћи ни до какве сарадње, јер се ради о разним групама са истим циљем и намјерама. У продуженоме разговору дошли смо и на питање Борча, који смо ми сматрали једним врло опасним усташким леглом. Тодоровић је понудио сарадњу четника у ликвидацији Борча. И да би тај свој предлог учинио што озбиљнијим и реалнијим показао нам је копију једнога документа, са скорашњим датумом, о споразуму за заједничку сарадњу у борби противу окупатора, који је постигнут између босанско-херцеговачких четника, с једне стране, и Главног штаба за Босну и Херцеговину с друге стране. У томе споразуму говорило се о заједничкој одбрани слободне територије, о распореду држања појединих позиција, као и о сарадњи у Рогатици, коју су још од раније др-

жали заједнички. На овоме документу са стране Г. штаба за Б и Х били су потписи другова Темпа, Роћка и Чиче.

Све ово што нам је Тодоровић излагао није се ни у колико слагало са оним што смо знали о издаји четника Драже Михаиловића у Србији; са четничким систематским покољима незаштићеног муслиманског живља и са њиховом сарадњом са окупатором у његовим гарнизонима. Ми смо овај састанак оцијенили као састанак који није дао никакав позитиван резултат, али нам је показао, да је неопходно потребно, а сада и могуће да се директно и брзо повежемо непосредно са најближим босанским партизанским одредима, и на тај начин у цјелини разјаснимо ситуацију. Одлучили смо да се из наше базе на Бастасима хитно упуте курири Калиновичком и Романијском одреду. Тиме је наш састанак са четницима био завршен, и кренули смо други дан из Фоче према Бастасима.

На путу из Фоче за Бастасе сусрели смо курире који су долазили из базе. Ови курири су нам носили извјештај да је нека муслиманска јединица заробила у Ђурево једну нашу патролу од пет људи, да је разоружала и одвела у непознатом правцу. Претпоставља се да су наши другови побијени. Хитно смо продужили на Бастасе. Одмах по доласку на Бастасе позвали смо једну већу групу муслимана који су били почели да сарађују са нама. Упознали их са догађајем, упозорили на опасност која може проizaћи за Ђурево, ако на наше повјерење и сарадњу одговоре овако подлом издајом и побију нам људе, који су међу њих дошли добронамјерно. А тако исто смо подвукли да је ово моменат да и они сви из овога краја, који сада са нама сарађују имају да докажу на дјелу, поводом овог случаја своју лојалност. Задатак који им је дат био је, да се одмах, још исте ноћи, имају на све могуће начине повезати са Ђурево и покушати да нам спасу и поврате заробљене другове. А уколико не буду живи да нам поврате њихове лешеве. Сви су скоро почели да сумњају на Борчане и да их оптужују. По томе задатку пошло је око десет људи још исте ноћи у Ђурево.

Следећега дана рано цијела се ствар разјаснила. Бос, премрзао и полумртав дошао је у базу Божо Жарковић, један од петорице заробљених партизана, и све објаснио. Из наше базе са Космана пошла је у циљу извршења постављених задатака једна наша патрола у правцу Попова Моста. Патролу су сачињавали: Хамза Мостић, Петар Делић, Божо Жарковић, Неђељко Поповић и Јован Мумин. Док се патрола кретала негдје иза Ђурђевице ка Попову Мосту упала је у засједу цијеле једне чете муслимана, која их је напала и разоружала. Без ма каквога испита и објашњења повели су их средином Ђурева кроз Шадиће, Попов Мост и Тјентиште у правцу Крекова. Док су пролазили кроз ова ђуревска села нико се није супротставио њиховом одвођењу, са-

мо је било случајева да су жене плакале и протестовале да се ти људи не воде, јер ће сјутра они, тј. Ђуревци све платити. Нико се од банде отмичара на то није ни обазирао. И чим су мало одмакли из села, почели су да муче заробљене партизане. Тако је један од њих Јована Мумина цијелога пута од задњег села до близине шуме Крекова јахао као коња. У једном потоку Јован је, иако преморен и бос, јер су му раније били наредили да скине обућу, скочио у поток, збацио тамо свога јахача, утекао преко клисуре Сутјеске, а затим на Вучево, одакле је други дан стигао својој кући у Крушево. Осталу четворицу завели су мало даље у шуму, наредили им да се скину, потом их извели на стијену више једнога потока на стријељање. Од првога плотуна пали су Петар Делић и Хамза Мостић. Божо Жарковић је скочио са стијене прије него га је погодила иједна пушка из другог плотуна који је био намијењен њему и Неђељку Поповићу, и на брзину утекао низ поток, опет у правцу ђуревских села, која је прошао ноћу, и тако други дан изјутра полу мртав дошао у нашу базу на Бастасима.

Према казивању Божа Жарковића и Јована Мумина, а и према касније прикупљеним извјештајима ситуација нам је постала сасвим јасна. Ђуревци наш предлог о сарадњи и о борби против окупатора и његових сарадника, нијесу прихватили, не бар сви, и не искрено. Колебали су се. С друге стране Борчани, добро организоване усташе и познати лупежи и убице, вршили су на њих притисак и озбиљно им пријетили, ако оду са партизанима. И из бојазни да Ђуревци не поведу курс да остану неутрални, они су жељели и настојали да их компромитују и увуку у своје воде. И ово убиство наше патроле може се дјелимично тиме објаснити.

Имајући у виду све горње, као и факат да се у случају Борча ради о неколико села, смјештених на изванредно подесном терену на изворном краку Неретве, и на мјесту гдје се сучељавају планински масиви Маглића, Волујака, Зеленгоре и Власуље, одакле је необично подесан отскок у Херцеговину, Црну Гору, Санџак и Источну Босну, Штаб батаљона је био мишљења да треба предложити штабу Дурмиторског одреда да се са одобрењем и уз помоћ Г. ш. за Црну Гору најхитније изврши припрема, и потом спроведе потпуна ликвидација Борча, као опасне усташке базе. Ово тим прије што су борачке усташе негативно дјеловале на сва околна муслиманска насеља у неколико срезова Босне и Херцеговине. Још више од тога, Борач је био стална смртна опасност за сва српска насеља тих крајева. А четници су, по ономе што смо сазнали из разговора са мајором Тодоровићем, већ оцијенили да на томе могу мобилисати Србе. А на тој линији су припремали и своје пласирање у Херцеговини. Штаб батаљона био је мишљења да Борач треба ликвидирати; иницијативу за то не

дати четницима; ако би их се дјелимично могло и искористити за ту акцију, и то треба учинити. У томе смислу Штаб батаљона је послао предлог штабу Дурмиторског одреда, а преко овога и Главном штабу за Црну Гору.

Паралелно с овим радом, ми смо упутили и своје прве курире босанским партизанима. Перо Жарковић и Војин Шарац послати су у Трново штабу Калиновичког одреда. Овај избор смо учинили, јер смо се већ били повезали са фочанским партизанским батаљоном, који је био у саставу Калиновичког одреда. Другу групу курира упутио је непосредно штаб Дурмиторског одреда на Романију, гдје се тада налазио Главни штаб за БХ и штаб Романијског одреда. Од прве групе курира Војин Шарац се вратио након неколико дана, а Перо Жарковић је задржан код штаба одреда до повратка команданта Калиновичког одреда, Рада Хамсвића са Романије, куда је био пошао на савјетовање у Главни штаб за БХ.

Док су наши курири били на путу десиле су се двије ствари. Прво, наш извјештај о ситуацији у Срезу фочанском, као и предлог о ликвидацији Борча, дошао је Дурмиторском одреду, а преко Никшићког одреда и Главном штабу за Црну Гору. Друго, планским радом четника, а нарочито њихових вођа Дангића и Тодоровића, о разбијању устанка у Источној Босни, био је учињен беспредметним споразум постигнут између партизана и четника на Романији. Због разбијачког рада четника, а нарочито интригама мајора Тодоровића, почело је извјесно колебање код неких партизанских јединица. У вези са тим Штаб Романијског одреда убрзавао је везе са нама, поред осталог и у циљу да се повезивањем са црногорским партизанима ојача морал и дисциплина код партизанских јединица у овоме дијелу Источне Босне уопште. Но како се све ово одвијало веома брзо и у врло кратком времену (Све ово о чему говоримо збило се од почетка децембра 1941 до половине јануара 1942 године) то су се скоро сви први курири, како наши тако и њихови размимоишли на путу. Ради тога, а и ради цјелокупнога развоја ситуације, узевши у обзир и наше напуштање Ужица, и притисак Њемаца из Србије преко Ужица у правцу Босне и Санцака, Главни штаб за БХ одлучио је, да се ради координације рада што прије повеже са Црногорцима, а такође и са Херцеговинцем, са којом је до тада имао мало и слабих веза. У циљу извршења тога задатка упућени су према Црној Гори и Херцеговини Слободан Принцип-Селџо и Добровоје Видић.

У међувремену Штаб Дурмиторског одреда наш извјештај и предлог за ликвидацију Борча оцијенио је као неправилан. Основа њиховог става била је у чињеници што се радило о ликвидацији Борча као изразито муслиманског насеља — па се то мијешало са искривљавањем линије према муслиманима уопште. Нама на терену, међутим, ствар је изгледала сасвим другачије. Борач је усташки центар. И тако снажна и добро наоружана не-

пријатељска група постављена на тако подесном терену, за нас је непрестано морала бити велика опасност. С друге стране, ми смо били ухватили добре везе са муслиманима из села око горње Дрине, помагали их, штитили од четника и прихватили њихове избјеглице. Са муслиманима из Ћурева настојали смо да успоставимо сличне односе. Што до овога није дошло, кривица је у првоме реду до самих Ћуреваца, а потом и негативан утицај усташа из Борча ово је онемогућио. (Узгредно напомињемо да је овакав став Ћуреваца и неприхватање наше сарадње њих управо изложио четничком нападу и пропасти. Док смо ми ослабили своје јединице у овим базама, вршећи припреме за напад на Борач, и док смо се морали, после убијања наше патроле у Ћурево, према Ћуревцима са резервом односити и избјегавати њихов терен; док смо ми све то радили четници су то искористили, направили препад, упали у Ћурево, опљачкали га, побили много становништва и спалили скоро сва ћуревска села).

Међутим, наш предлог је био сасвим друкчије оцијењен од Главнога штаба и друга Милутина. Они су наш предлог оцијенили као правилан. И не само то, него, и као врло хитан за извршење. То је био разлог да је Главни штаб, и не чекајући редовне курирске везе, упутио к нама Буда Томовића. Он је имао задатак да се састане са Цицмилком, претресе ситуацију у вези предлога о ликвидацији Борча; види истовремено да ли се може нешто постићи са четницима, и после тога да њих двојица, Томовић и Цицмил, поднесу исцрпан извјештај о свему и конкретне предлоге Главном штабу.

Истих дана када је у базу на Бастасима дошао Будо Томовић, дошли су са Романије Слободан Принцип и Добривоје Видић. Тада је, у вези са добијеним задацима свих другова који су се нашли на Бастасима, и у вези са постојећом ситуацијом на терену, одржан заједнички састанак. Овом састанку присуствовали су Будо Томовић, Обрад Цицмил, Слободан Принцип, Добривоје Видић и Радивоје Дакић. Послије Принциповог извјештаја о ситуацији у Босни, а специјално на Романији, као и мишљења Главнога штаба за Црну Гору који је изнио Томовић и извјештаја о ситуацији на овоме терену који је поднио Цицмил, сви присутни на овоме састанку сложили су се, да је правилно и хитно потребно војнички извршити ликвидацију Борча као усташког војничког упоришта. Истовремено је, у вези директиве Главног штаба за Црну Гору, израђен детаљан план мобилизације црногорских јединица, којом приликом су углавном узети у обзир Дурмиторски и Никшићки одред. Сем њих узете су у обзир и партизанске јединице горње Херцеговине, које су биле под командом Владе Шегрта, а уско су сарађивале са црногорским партизанима, баш у подручју Гацка и Билеће.

Са овим извјештајем Томовић је хитно отпутовао за Главни штаб, а Принцип и Видић преко Пиве за Херцеговину.

После извјештаја који је Томовић, после овога састанка, поднио — Главни штаб је реагирао врло брзо. План је одобрен и наређена мобилизација по њему. У вези са вршењем ове мобилизације и припремама за Борач, Обрад Цицмил напустио је овај терен и пошао за Пиву, а за команданта батаљона постављен је Митар Кецојевић.

Док је код нас вршена ова мобилизација и припреме за Борач, на Романији су се десиле знатне промјене. Отпочела је друга непријатељска офанзива. На цијелом томе подручју Њемци су извршили јак притисак на наше јединице. А издаја четничких команданата, која се и раније осјећала, сада се потпуно показала. Четници су напустили све положаје без борбе и нигдје се са Њемцима нијесу сукобили. Напротив, разбијачки су агитовали код босанских сељака-партизана да се не боре. Врховни штаб после напуштања Ужица и формирања Прве пролетерске бригаде у Рудом прешао је у Рогатицу и на Романију. На тим подручјима није се могло дуго задржавати, већ су под притиском Њемаца и усташа морали бити напуштени сви положаји, па и ти крајеви уопште. У томе моменту Врховни штаб је оцијенио, да оне крајеве који се непосредно вежу и граниче Црном Гором треба сачувати, и војнички осигурати. Ради тога је наређено Главном штабу за Црну Гору да хитно упути неколика батаљона у правцу Фоче у сусрет јединицама Прве бригаде, као и осталима које се тим правцем буду кретале. Ово наређење примио је од ВШ командант Калиновичког одреда Раде Хамовић, који се тада налазио на Романији, пренио га у Трново, гдје се још увијек налазио наш курир Перо Жарковић, који је то наређење као најхитније прослиједио преко Жабљака за Главни штаб.

У циљу да се што прије формирају и упуте тражени батаљони, Главни штаб је наредио Дурмиторском одреду да са свога терена упуту два јача батаљона. Одлучено је да се ти батаљони формирају од онога људства што се већ било почело мобилисати за напад на Борач. Истим наређењем Главног штаба за команданта Дурмиторског одреда постављен је Обрад Цицмил, коме је стављено у задатак да се не јавља у штаб одреда, који се тада налазио на Жабљаку, него да са тим батаљонима одмах продужи према Фочи.

Том одлуком ВШ, која је услиједила због друге непријатељске офанзиве, поремећен је наш план и одложен напад на Борач. Но доцније ВШ је одобрио ову идеју. И, по одлуци ВШ, друге јединице су марта мјесеца под његовом непосредном контролом и директивама извршиле ликвидацију Борча. Ова акција била је од неопцењиво велике користи за наш покрет у тим крајевима, а нарочито и још много више за маневре наших јединица у Трећој и Петој офанзиви.

Извршавајући наређење Главног штаба, Дурмиторски одред формирао је и упуту према Фочи два батаљона. Један је формиран од људства из Дробњака, Језера и Ускока, а други из Пиве.

Оба батаљона поново су узела имена која су имали при походу на Пљевља: први се звао „Војвода Момчило“, а други „Бајо Пивљанин“.

Батаљони „Војвода Момчило“ и „Бајо Пивљанин“ дошли су убрзаним маршем у Фочу један иза другог, први око 18, а други 23 јануара. Четници су утекли из Фоче управо испред претходница батаљона „Војвода Момчило“. Они су, како смо рекли, кад је почела друга њемачко усташка офанзива издајнички напустили све положаје, и у вези тога, као и у вези покрета наших јединица опет почели да се склањају око талијанских гарнизона. Тако је фочанска група Сергија Михаиловића побјегла у правцу Чајнича, са циљем да се пребаци преко Лима у случају да у те крајеве дођу партизанске јединице. Главнији четнички официри више се уопште нијесу враћали. Али су за то упућивали поједине групе кољаша, да још тероришу, и да ако могу искористе партизанске тешкоће, настале због њемачке офанзиве, и опет успоставе своју четничку власт. Наши батаљони су брзо очистили Фочу од ових банди и ту успоставили чврсту базу. Одатле су истурене јаке посаде на Брод, на Бистрицу, на Устиколину и на Миљевину. А једна чета батаљона „Војвода Момчило“ упућена је Калиновичком одреду као помоћ и веза.

Упоредо са овим чишћењем четничких банди у Фочи је успостављена и народна власт. Одмах по доласку батаљона „Бајо Пивљанин“ одржан је велики народни збор, после чега је извршен избор и формирање градског Народно-ослободилачког одбора.

Тако је Дурмиторски одред дочекао Врховни штаб и Прву пролетерску бригаду, који су дошли у Фочу после друге непријатељске офанзиве, и после преласка бригаде преко Игмана, крајем јануара 1942 године.

Обрад М. Цицмил